

گزارش تحلیلی از روزنامه ثریا

عاطفه فراهانی *

روزنامه ثریا ابتدا در قاهره مصر، بعد در تهران و سپس در کاشان تأسیس و منتشر شده است. این روزنامه در قاهره مصر به مدیریت میرزا علی محمدخان کاشانی به زبان فارسی تأسیس و به صورت هفتگی چاپ می‌شد. اولین شماره آن در روز شنبه ۱۴ جمادی‌الآخر ۱۳۱۶ قمری مطابق ۲۹ اکتبر ۱۸۹۸ میلادی منتشر گشت. عنوان روزنامه به خط نستعلیق درشت در صفحه اول آمده که در ذیل آن ثریا این گونه معرفی شده است: (تاریخ جراید و مجلات ایران، محمدصدرهاشمی، کمال، ۱۳۶۳، العرفین، ۱۳۶۳، ص ۱۵۱) «ثریا روزنامه‌ای است که از هر گونه وقایع پلوتیکی و سیاسی و علوم و فنون و صنایع و ادبیات و تجارت و غیره بحث می‌کند و نیز مقالاتی که نافع به حال دولت و ملت باشد به کمال ممنوعیت طبع و نشر می‌نمایند».

محل اداره روزنامه در مصر، شارع عابدین، وضعیت آبنه سالیانه آن در ایران ۳۶ قران، در اسلامبول ۴ مجیدی، در قفقاز و سایر شهرهای روسیه ۱۰ منات و در کشورهای غربی و آمریکا ۲۵ فرانک، در هندوستان و چین ۱۲ روپیه، در مصر و اطراف

آن ۴ ریال مصری بوده است. قیمت آبونه در ایران در دو قسط و در دیگر کشورها پیشاپیش گرفته می‌شده و این در حالی است که وجه پست همه جا به عهده اداره ثریا بوده است.

درباره علت نشر این روزنامه و تأسیس آن در مصر، در مقاله افتتاحی شماره اول پس از ذکر خطبه مشتمل بر سپاس خداوند و درود بر پیغمبر و خلفای راشدین و ائمه دین شرحی نوشته شده است که خلاصه آن چنین است:

«این بنده علی محمد کاشانی، هنگام توقف و تحصیل در اسلامبول، گاه‌گاه که با دوستان وطن پرست ملت و دولت ملاقات کرده، صحبت از دولتخواهی و ملت‌پرستی به میان می‌آمد. جمعی که مدت‌ها در بلدان خارجه مانده و معنی حب الوطن من الایمان را دانسته و لذت و ثمره تمدن را چشیده می‌گفتند امروز شرع انور اطهر و مصالح به جمهور ملک و کشور، بر هر فردی از افراد ملت واجب و فریضه است که خدمت وطن را از اهم عبارات و الزام طاعات که در دارین اجری عمیم و ثوابی عظیم دارد و از دست هر کس هر چه بر آید در خدمت کوتاهی نکنند... وهم به مضمون آیه کریمه (و ذکر فان الذکر تنفع العرفین) امروز برای تنبیه و آگاه نمودن ابنای وطن که غالب روش اجانب ندانسته و از سیاست مغربیان که ظاهری چون چهره‌خویان آراسته و باطنی چون دل دوزخیان کاسته دارند بی‌خبر و از مکر و کیدشان غافل‌اند هیچ بهتر از نصیحت و ذکر نیست... در این صورت امروز برای ما ایرانیان که طالب خدمت وطن هستیم به شرط قلم و قوت قدم خدمتی بهتر از نشر روزنامه و همت و اقدام در این امر نیست و همواره مشوق این بنده بی‌بضاعت بودند که در این کار قدمی پیش گذارد و با قلم شکسته و نطق بسته به انتشار روزنامه پردازد و چون ایام تحصیل مقتضی نشده بود دریغ می‌آمدم که تکلف دوستان را قبول کرده به تکلیف کاری کند که از عهده انجام آن برنیاید و جواب به طفره می‌رفت.»

در سال اول چاپ ثریا، این روزنامه در ۱۶ صفحه و با چاپ سربی طبع گردیده و با انتشار شماره ۵۰ به تاریخ ۸ جمادی‌الثانی ۱۳۱۷ سال اول خاتمه پیدا کرد. اولین شماره در سال دوم به علت تقارن با تولد پادشاه به نفع مشترکین جزو سال اول محسوب شده است. از شماره ۲۷ سال دوم امور روزنامه ثریا به سیدفرج‌الله تاجر

کاشانی واگذار شد که بعدها وی این روزنامه را در تهران و سپس کاشان منتشر نمود. در شماره ۲۷ طی اعلانی آمده است:

«به عموم وکلا و مشترکین روزنامه ثریا اعلان می‌شود این روزنامه از اول تا حال فی ما بین اینجانب میرزا علی محمد خان کاشانی و عمدةالتجار آقای سید فرج الله تاجر کاشانی مقیم مصر مشترک بود به اتفاق طرفین فسخ شراکت کرده اینجانب جمیع حقوق خودم را از بدل آبنهجات و وجوهات سائره که در نزد وکلا و مشترکین باقی مانده است خواه از بابت سال اول و خواه از بابت سنه حاضره باشد به جناب آقای سید فرج الله مصادره نموده و وجه مصالحه را اخذ و دریافت کردم و باید تمام این وجوهات و محاسبات به جناب آقای سید فرج الله راجع شود و اینجانب را نه در روزنامه مذکوره و نه در وجوهات و محاسبات مذکوره داخلی و حقی باقی نمانده است. مشترکین عظام و وکلای محترم جمیع وجوهات خودشان را باید به جناب آقای سید فرج الله نموده و خود را با شخص ایشان طرف حساب بدانند».

روزنامه سیاسی، ادبی، تجاری ثریا حاوی اخبار سیاسی، اجتماعی داخلی و بین‌المللی، تلگرافات، معرفی کتاب، اعلان‌ها و سلسله مقالات روشنگرانه در راستای اصلاحات سیاسی، اجتماعی است.

این روزنامه در کنار پوشش دادن به وقایع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی مصر، ایران و سایر نقاط جهان با رویکردی انتقادی به شرایط موجود جامعه ایران و عملکرد عمال حکومت نگاه می‌کند و به مباحث اساسی و بنیادینی چون ضرورت گسترش و فراگیری علم و به تبع آن ضرورت ایجاد مدارس برای دستیابی به پیشرفت، اصلاحات تجاری - اقتصادی در قالب ضرورت مالیات و...، وظایف متقابل حکومت و مردم در قبال یکدیگر، اصول مملکتداری و... می‌پردازد.

روزنامه ثریا با توجه به سابقه انتقادی و گرایشات اصلاح‌طلبانه خویش با پرداختن به مساله مهم مدنیت، سه رکن اساس آن را علم، ادب و آزادی می‌داند و بر این اعتقاد است که این سه رکن رکن بنای انسانیت و مایه تعالی انسان از وضعیت حیوانی به درجه اعلی انسانی است:

«نخستین شرط مدنیت علم است آنان که از این درخت حیات ثمری نبرده و از این

گنج لا تفنی نصیبی بر نداشته هرگز در سلک انسان محسوب نباشند و در عالم مدنیت راه نیابند... مایه سعادت‌ها و علت نیکبختی‌ها علم و دانش است».

(شماره ۸ سال ۱ ص ۱۱).

کاشانی در سلسله مقالات «نعم علم و نعم جهل» دلیل پیشرفت غرب را ترقی علم و دانش دانسته و آن را رمز توفیق غرب به شرق می‌داند. وی با اشاره به این مساله که ایرانیان که صاحب تمدنی بزرگ بوده‌اند امروزه درگیر سنن دست و پا گیر و خرافه هستند اذعان می‌دارد که تامین منافع غرب در نابسامانی و تشتت مملکت است:

«... وطن از جهالت ما خراب است و دل ما از ظلم ما کباب. پریشانی و پراکندگی ما از نادانی ماست و آبادی و جمعیت اجنبی از خرابی ما (بارخدا یا این چه بلایی است که ملتی بر خود مصیبت وارد آرند و بر خود بنگریند ظلم کنند و مظلوم باشند از خویشان شکایت کنند و هم بر خویشان بنالند)... ای ابنای وطن از مکر و شعوزه اجانب بی‌خبریم و از دسیسه و کیدشان غافل به خط و خالشان فریفته‌ایم و در زهرقتالشان جاهل»

(شماره ۳ سال ۱ صفحه ۱۳-۱۴)

وی با تأکید بر این مساله که عقب‌ماندگی کشور ناشی از جهل است اظهار می‌دارد که جهل و نادانی مردم ریشه در باورها و عقایدشان دارد و در مقاله‌ای در این باب تصریح می‌کند:

«جهال ما علت نعم ماست و بی‌علمی ما سبب تعب ما اگر غفلت دامنگیر ما نبود و جهل رفیق شفیق هرگز راضی نمی‌شدیم که به این ذلت زندگی کنیم و اسمش را (ریاضت) و (فقر) خوانیم و به هیچ حیلی که باعث ترقی انسان است متمسک نگردیم و شب و روز در بطالت اوقات شریف را صرف کنیم و نامش را (توکل) خوانیم و خودمان و اولادمان را به اسارت اجنبیان تفویض کنیم و دنیا را که باریتعالی محض آسایش ما خلق کرده سجن مومن و جنت کافر دانیم و جوهر کلام «الدنیا مزرعة الاخره» را فراموش کنیم».

روزنامه ثریا در ادامه و با تأکید بر لزوم گسترش علوم و صنایع تاسیس مدارس و تدریس علوم جدید را گامی در راستای ترقی و پیشرفت می‌داند. اخذ و انتشار علوم

جدید را ضرورتی انکار ناپذیر دانسته و بر علم طب، علم جنگ، سیاست مدن و حقوق بین دول به عنوان علوم لازم برای کشور اشاره می‌کند و از ناشناخته بودن این علوم در ایران اظهار تأسف دارد:

«... الحمدلله اسم علم حقوق در ایران شناخته نشده تا چه رسد که کتبش به فارسی ترجمه شده باشد و هم‌چنین است سایر علوم عالیه که ما هنوز موضوع علیه آن را نمی‌دانیم» (شماره ۴۳ سال ۱ ص ۱۵).

مبحث دیگری که در روزنامه به صورت مبسوط به آن پرداخته شده است اصلاحات اقتصادی است. که در ذیل آن به مسائلی چون ضرورت تجارت، فواید مالیات و... اشاره می‌شود.

ثریا با تأکید بر جایگاه ممتاز تجارت به عنوان سرچشمه‌ی ترقیات کشورهای پیشرفته و فور و کثرت آن را سرآمد سعادت و خوشبختی‌های کلیه ملل عالم می‌داند:

«... رواج و کساد همین بازار باعث ترقی و تدنی و علت جلال و اضمحلال هر ملت و دولت گشته است» (شماره ۶ سال ۱ ص ۹).

و در ادامه با برشمردن فواید تجارت «علت ترقی و تربیت هر ملت بلکه موسس اساس مدنیت و صنعت و علم و حکمت» را در آن می‌داند درج (شماره ۱۷ سال ۱ ص ۱۳) و با شرح و بررسی تاریخ تجارت و توصیف اوضاع تجاری کشورهای مترقی اوضاع نابسامان تجارت را در کشورهایی چون ایران و عثمانی تشریح نموده و در شماره ۱۳ می‌نویسد: «... تولید احتیاج که علت غایی انهدام هر دولت و ملت است از کساد بازار تجارت است و چون تجارت از میانه مردمی معدوم شد صنایع نیز مفقود می‌گردد...»

چنان‌که در ایران و عثمانی امروز ملاحظه می‌شود که به واسطه کساد تجارت مطاع و صنایعشان منسوخ گشت و از جزئی و کلی محتاج به اجانب شدند» و در کنار مقوله تجارت به ضرورت اخذ مالیات جهت به سامان کردن اوضاع اقتصادی کشور و افزایش توانمندی حکومت در سرمایه‌گذاری‌های کلان می‌پردازد.

روزنامه ثریا چون دیگر روزنامه‌های منتقد هم عصر خود با تأکید بر پذیرش اصل سنت بر لزوم انجام اصلاحات سیاسی اقتصادی و اجتماعی از بالا و به ویژه از سوی

پادشاه اذعان دارد و در این راستا با انتقاد و رد رویکرد بعضی از مخالفین پادشاهی بر توأم بودن دین و سلطنت تاکید می‌نماید و با اشاره به بعضی آیات و احادیث بر لزوم وجود پادشاه و اطاعت از وی تأکید می‌نماید:

«... دین و سلطنت توأم یکدیگرند در ارتفاع هر یکی‌شان دیگری مرتفع شود به علت این که دین به مثال بیخ و اساس و پادشاهان به مثال حارس و پاسبان می‌باشند. هر بنایی که بی‌بیخ و پایه‌اش سست بوده باشد در حکم خرابه است چنانچه هر چیزی بدون پاسبان ضایع می‌باشد. پس در وجود سلاطین صلاح دنیا و آخرت است مقامشان عندالله عظیم و در نزد ناس جسیم است و طاعتشان فرض و مقرون به طاعت خدا و رسول است» (شماره ۴۶ سال ۱ ص ۱۴)

و پیرو این مباحث در سلسله مقالاتی تحت عنوان «دء سوم آن مریض» در جلد دوم به لزوم اطاعت از پادشاه و هم‌چنین وظایف پادشاه در قبال مردم می‌پردازد. «برای صیانت و محافظه هر ملتی خدای تعالی در هر قومی رئیس مادی وضع فرموده که بنا بر السنه‌ی مختلف متعدده که در دنیا می‌باشند اسم آن در هر قدمی به نوعی یاد می‌شود... بر قاطبه‌ی رعیت واجب است که برای ترقی و وطن و ملت و وقایه از خلال داخلی آن ذات مقدس را اطاعت و تقدیس نمایند چنانچه پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید: (اتقوا الله بحقه و السلطان بطاعته من اجل الله اجلال السلطان، عادلان او جائرا) (رواه الطبرانی فی الکبیر عن انس بن مالک رضی الله عنه) سلطان خواه عادل و یا جائر و ظالم بوده باشد شما از اطاعتش روگردانید. زیرا اطاعت او دین را جمع و امور مسلمین را منتظم سازد. اگر وجود پادشاه نمی‌بود از قبیل نهب و غارت و قتل و هرج و مرج و تسلط بر عرض و ناموس یکدیگر و فساد بسیاری در مردم واقع می‌شود و آن‌ها را به عدم اطاعت اذیت نکنید تا ذهنشان فارغ بوده به اصلاح و ترقی ملت و مملکت تفکر نموده به مصالح و مهمات لشکری و کشوری سعی فرمایند»

و وظایف پادشاه را در برقراری مدل و تنظیم امور زیربنایی چون تلاش در زراعت و آبادانی مملکت، اقدام به استخراج معادن، تأمین تجهیزات نظامی و کشیدن خط راه‌آهن برمی‌شمرد.

روزنامه ثریا پس از اشاره به وظایف متقابل پادشاه و مردم در قبال یکدیگر در

مقاله‌ی دنباله‌دار لسان‌الغیب در شماره ۲۶ بر لزوم مشارکت و همراهی مردم با پادشاه در اصلاح امور داخلی تأکید می‌ورزد و اذعان می‌دارد که :

«دست عبودیت به پادشاه خود دهید و او را در وسط گرگان تنها و بی‌معین نگذارید زیرا یک دست صدا ندارد و از یک تن وطن‌پرست کاری برنیاید»

(شماره ۲۶ سال ۶. ص ۳)

و تصریح می‌کند که برای به سامان کردن و تنظیم امور مملکت لازم است از طریق سازماندهی ادارات چندگانه وظایف حکومت تقسیم شود. وی با شمردن این ادارات. مالیه، عسکریه، عدلیه، نظمیه، بدلیه یا احتساییه، گمرکات، تجارت، فلاحت، معادن و اوقاف تأکید می‌کند که کارایی و بهره‌وری این سازمان‌ها از طریق بومی شدن در کشور صورت می‌گیرد:

«... و این‌ها تماما راجع به امور داخله‌ی وطنیه است که هر دولتی از دایر داشتن این ادارات ناگزیر است و چنانچه عرض نمودیم هر دایرئی دارای قانونی مخصوص می‌باشد که عقلا و فضلا و دانشوران مملکت با مشورت یکدیگر موافق مقتضیات و ضروریات مملکت خویش و مراتب ترتیب ابنای وطن زحمت‌ها کشیده و رنج‌ها برده تا قانونی ترتیب داده و تدوین نموده‌اند و گاهی نیز بر حسب تغییر و تبدیلات عصر و زمان بعضی از قوانین مروجه مرتبه را به قدر لزوم تغییر و تبدیل می‌دهند...»

(شماره ۲۱ سال ۶ ص ۸).

و با اشاره بر لزوم همگامی با تغییرات و ترقیات زمانه در همان‌جا می‌نویسد: «به این سبب دول متمدنه نیز در هر عصر وزمانی به مقتضای عقول و ترقیات ملت خود قانونی مخصوص مجری داشته و در میان ملت ترویج می‌دهند و بسا یک دولتی به واسطه تفاوت اخلاق ملت خویش در هر شهر یا مملکتی از ممالک خود قانونی جداگانه می‌گذارد ولو آن‌که اساس و بنیان قوانین جاریه یکی است فقط بعضی از فصول و مواد آن تغییر می‌نماید آن هم تا زمان معینی...»

مطالب فوق گزارش مختصری است از سه جلد روزنامه ثریا که به همت سازمان اسناد و کتابخانه ملی گردآوری شده است. جلد اول این مجموعه شامل ۵۱ شماره سال اول انتشار روزنامه بوده، جلد دوم که شامل ۴۶ شماره سال دوم و ۳ شماره سال

سوم می‌باشد و نهایتاً جلد سوم از شماره‌ی اول سال پنجم تا شماره ۱۴ سال هفتم را دربرمی‌گیرد.

در این جا مطالب اساسی روزنامه ثریا از شماره ۱ سال اول تا شماره ۱۴ سال هفتم به صورت فهرست درج می‌شود تا مراجعه به آن و استفاده از مطالب مفیدش برای همگان تسهیل شود.

فهرست محتوایی نشریه ثریا

شماره ۱

خطبه - سبب نگارش این روزنامه - سیاسی (سفر امپراتور آلمان به عثمانی به جهت اتحاد آلمان و عثمانی در برابر روس و فرانسه - اوضاع نابسامان کشور چین - تخلیه کریت از نیروی نظامی عثمانی - اختلاف اسپانیا و آمریکا بر سرمساله کوبا) تلگرافات (اخبار روز) ورود اعلیحضرت امپراتور آلمان به اسلامبول (شرح سفر) ایالات متحده آمریکا معاهده پاریس (مذاکره برای صلح بین آمریکا و اسپانیا) متفرقه (شامل حوادث خارجی و بین‌المللی است چون آزادی ادیان در روسیه، جزیره کریت و دولت عثمانی، اخباری در مورد انگلیس، هندوستان، ایتالیا و آرژانتین) مقاله مخصوصه (در مورد اوضاع داخلی ایران و این‌که در خصوص وابسته نبودن به غرب باید تلاش همه جانبه کرد) اعلان

شماره ۲

مولود مسعود اعلیحضرت همایون - سیاسی (مسأله درایفوس در فرانسه - مساله صلح آمریکا و اسپانیا) تلگرافات (اخبار روز) آمریکا و اسپانیا - روس و فرانسه - استرالیا و اطیش - دانمارک - افریقا - ایران و انگلیس (ایجاد قونسولخانه انگلیس در سیستان) چین - ژاپن - درایفوس (تخلف یک یهودی در دولت فرانسه و تقاضای اخراج یهودیان از مناصب دولتی) بقیه مقاله مخصوصه (علت انقضای حکومت و تسلط غریبان خود مردم هستند. با ضربه زدن به حکومت مشکلات حل نمی‌شود تنها پایه‌های استقلال کشور سست می‌گردد) کتاب ارزق - اعلان

شماره ۳

اخطار - سیاسی (صلح آمریکا و اسپانیا - اختلاف فرانسه و انگلیس بر سر فشوده) تلگرافات (اخبار روز) درباره همایون (مهمانی صدراعظم) اسلامبول (تفسیر سفر امپراطور آلمان به عثمانی) کریت (اشغال نظامی کریت توسط عثمانی) چین (درگیری نیروهای فرانسوی در چین) ژاپن (استعفای وزیر معارف ژاپن) کره (تقاضای ایجاد پارلمان) آمریکا و اسپانیا (مساله صلح) اختراع کالسکه برقی در پاریس - مصر (اوضاع داخلی) نعم علم و نعم جهل (مقاله‌ای در مورد این که علت عقب ماندگی ایران و مسلمانان نادانی آنان به علم است هم چنین ایرانیان باید با اوضاع سیاسی بین المللی آشنا شوند) اخبار

شماره ۴

سیاسی (نطق لراد سالیزوری) تلگرافات (اخبار روز) اخبار (هندوستان، کشمیر، آمریکا، هنگ کنگ) ایالات متحده آمریکا (مسأله کوبا) مطبوعات فرانسه - انگلیس و تدارکات جنگ - مساله درسته - کویت - ژاپن - چین - کتاب ارزق

شماره ۵

اخطار - سیاسی (کریت - صلح اسپانیا و آمریکا) تلگرافات (اخبار روز) نقل از روزنامه اطلاع - اخبار (ایتالیا - یونان - روس و فرانسه، آلمان) اسپانیا و انهدام نتیجه ظلم و غفلت - درسته

شماره ۶

اخطار - اعلان - سیاسی (توافق آمریکا و اسپانیا در مساله جزایر فیلیپین) تلگرافات (اخبار روز) اتحاد انگلیس و آمریکا - روس و جزایر فیلیپین - ایتالیا و فرانسه - آلمان - عثمانی - اسپانیا و آمریکا (مجلس صلح پاریس) حبش - بمبئی - تجارت (اهمیت مساله تجارت و این که دولت های غربی با تجارت به پیشرفت مملکتشان پرداختند) جزیره کویت - درایفوس

شماره ۷

سیاسی (مسایل آمریکا و اسپانیا) تلگرافات (اخبار روز) اسپانیا - فرانسه - ایتالیا - چین - کره - ژاپن - یونان - رقابت انگلیس و فرانسه - کاشف السلطنه - هندوستان - الناس موتی و اهل العلم احیا * (بی خبری ملت از علوم و شرعیت خود که این خود

سبب عقب ماندگی است) کریت - درایفوس

شماره ۸

اخطار و بشارت - سیاسی (مسایل فرانسه) تلگرافات (اخبار روز) اسلامبول -
حبش مراکز - ژاپن - چین - بمبئی - ادامه مقالات نعم علم و نقم جهل - ارکان بنای
مدنیت (در بابت علم، ادب و آزادی) اخبار متفرقه - نقل از روزنامه اطلاع (هوش و
استعداد طبیعی ایرانیان).

شماره ۹

سیاسی - تلگرافات - اخبار خارجی - اهمیت زبان ملی - کاشان قدیم و جدید
تاریخ کاشان) کریت - درایفوس

شماره ۱۰

تلگراف - اخبار خارجی

شماره ۱۱

تلگرافات و اخبار خارجی

شماره ۱۲

تلگرافات و اخبار خارجی

شماره ۱۳

تلگرافات - اخبار سیاسی - مقاله‌ای در مورد تجارت (ابتدای مقاله در شماره ۶
آمده است در فواید و اهمیت تجارت بین‌المللی) مقاله علمی

شماره ۱۴

تلگراف و اخبار سیاسی - مقاله و ذکر خان‌الذکر تنفع المومنین (ادامه از شماره ۱۲
در مورد این‌که علم و دانش موجب پیشرفت کشور می‌شود به عنوان مثال ژاپن)

شماره ۱۵

اخبار خارجی - تلگرافات

شماره ۱۶

تلگرافات - اخبار سیاسی - مقاله لیس للانسان الا ما سعی (ادامه مقاله شماره ۱۰
علت عقب ماندگی جهالت ملت است)

شماره ۱۷

تلگرافات - اخبار سیاسی - مقاله لیس للانسان الا ما سعی (بقیه از شماره ۱۰ و

(۱۶)

تجارت (ادامه از مقاله تجارت در شمارگان قبلی)

شماره ۱۸

تلگرافات - اخبار سیاسی و تجارت (ادامه از شماره ۱۷)

شماره ۱۹

تلگرافات - اخبار سیاسی - مقاله - نعم علم و نعم جهل (شماره ۳ و ۸)

شماره ۲۰

تلگرافات - اخبار سیاسی - مقاله تجارت (ادامه از شماره ۱۸)

شماره ۲۱

تلگرافات - اخبار سیاسی

شماره ۲۲

اخبار سیاسی

شماره ۲۳

تلگرافات - اخبار سیاسی - مقاله‌ای در مورد ترقیات قرن نوزدهم میلادی

شماره ۲۴

تلگرافات - اخبار سیاسی بین‌المللی - مقاله‌ای در خصوص مدارس * (در مورد

اهمیت علم و دانش)

شماره ۲۵

تلگرافات - اخبار سیاسی بین‌المللی * مقاله مخصوصه لیس للانسان الی ما سعی

(ادامه از شماره‌های پیش * مقاله در مورد تجارت (ادامه از شماره‌های قبل)

شماره ۲۶

تلگرافات - اخبار سیاسی بین‌المللی ، مقاله حب الوطن من الايمان ، فصل اول از

کتاب جلال

شماره ۲۷

تلگرافات - اخبار سیاسی بین‌المللی * مقاله تجارت (ادامه از شماره‌های قبل)
مقاله مخصوصه (مصاحبه)

شماره ۲۸

اخبار سیاسی بین‌المللی و داخلی، مقاله مخصوصه (مصاحبه ادامه از شماره قبل)

شماره ۲۹

اخبار سیاسی، تلگرافات، اخبار داخلی و دارالخلافه‌ی تهران و تبریز * مقاله‌ای
در مورد مالیات

شماره ۳۰

اخبار سیاسی بین‌المللی مقاله حب‌الوطن من الایمان

شماره ۳۱

اخبار سیاسی بین‌المللی و داخلی

شماره ۳۲

اخبار سیاسی بین‌المللی و داخلی، تلگرافات

شماره ۳۳

تلگرافات، اخبار سیاسی بین‌المللی - کتابچه قواعد شرکت اصلاحیه اصفهان

شماره ۳۴

اخبار سیاسی بین‌المللی * مقاله‌ی لیس للانسان الا ما سعی (ادامه از شماره‌های
قبل) * مقاله‌ای در مورد مالیات (ادامه از شماره‌های قبل) اسامی و کلا

شماره ۳۵

تلگرافات - اخبار سیاسی بین‌المللی، طاعون و ایرانیان * مقاله مخصوصه فان‌الذکر
تنفح المومنین (ادامه از شماره‌های قبل)

شماره ۳۶

تلگرافات - اخبار سیاسی بین‌المللی و داخلی * مقاله مالیات (ادامه از شماره‌های
قبل)

شماره ۳۷

اخبار سیاسی داخلی و خارجی - مرثیه ثریا بر جگر گوشه‌گان وطن

شماره ۳۸

اخبار سیاسی داخلی و خارجی...نطق میرزا رضا خان ارفع الدوله

شماره ۳۹

اخبار سیاسی داخلی و خارجی - مقاله مخصوصه و النظافة من الايمان (وضعیت آب و حمام‌های ایران) * از سری مقالات تحت عنوان: عنوان اول این شماره پست

شماره ۴۰

اخبار سیاسی داخلی و خارجی

شماره ۴۱

تلگرافات - اخبار سیاسی داخلی و خارجی - مقاله مخصوصه فان الذكر تنفع

المومنین

شماره ۴۲

تلگرافات - اخبار سیاسی داخلی و خارجی * مقاله مدارس (ادامه از شماره ۲۴ در مورد علوم جدید جنگ حقوق و علوم سیاسی)

شماره ۴۳

اخبار سیاسی داخلی و خارجی * راه آهن و منافع آن - مقاله‌ی عنوان دوم: تیول (مبحث موجب)

شماره ۴۴

اخبار داخلی و خارجی سیاسی - شرح حال مرحوم میرزا محسن خان مشیرالدوله - مقاله مخصوصه موعظه و ذکری (رشوه‌خواری - علت خرابی شرق)

شماره ۴۵

اخبار سیاسی داخلی و خارجی - شرح فوت میرزا محسن خان مشیرالدوله - منافع العلم و خسارة الجهالة - بقیه مقاله عنوان دوم - تیول (در مورد موجب)

شماره ۴۶

مقاله قل ما اسئلكم علیه اجرا الا المودة فی القربی - اخبار داخلی و خارجی * مقاله اطاعة السلطان من الايمان * ادامه مقاله تجارت (از شماره قبل)

شماره ۴۷

اخبار سیاسی داخلی و خارجی * مقاله لیس للانسان الا ما سعی (ادامه از شماره‌های قبل) * مقاله‌ی تجارت (ادامه از شماره‌های قبل)

شماره ۴۸

اخبار سیاسی داخلی و خارجی - مقاله در مورد قبول ادامه مباحث قبل

شماره ۴۹

اخبار سیاسی داخلی - افتتاح - شعبه شرکت اسلامیة در تهران - نظامنامه شرکت

شماره ۵۰

اخبار سیاسی داخلی و خارجی - اعلان شعبه شرکت اسلامیة در تهران - نقدی بر

مقاله مندرجه در شماره ۲۷۲ حکمت

شماره ۵۱

اخبار سیاسی داخلی و خارجی - مقاله دواء دومین این مریض اهمال علما و

شفای حسن تربیت آنهاست.

جلد ۱ - ثریا

مقاله‌ی نعم علم و تقم جهل - شماره ۸ تا ۱۹ - ۷۳. جلد اول (ضرورت علم)

مقاله الناس موتی و اهل العلم احیاء شماره ۷ جلد اول (ضرورت علم)

ارکان بنای مدنیت شماره ۸ جلد اول (علم، ادب، آزادی)

مقاله فذکر فان الذکر تنفع المومنین شماره ۱۲-۱۴-۳۵ (ضرورت علم در راه

پیشرفت)

مقاله لیس للانسان الا ما سعی، شماره ۱۰-۱۶-۱۷-۲۵-۳۴-۴۷

مقاله‌ای در مورد تجارت شماره ۶-۱۳-۱۷-۱۸-۲۰-۲۵-۲۷-۴۶-۴۷

مقاله‌ای در خصوص مدارس و ضرورت ایجاد مدارس برای دستیابی به پیشرفت

شماره ۲۴-۴۲

مقاله‌ای در مورد مالیات و ضرورت آن شماره ۲۹-۳۴-۳۶

مقاله‌ای در مورد پست و ضرورت آن شماره ۳۹

راه آهن و منافع آن ۴۳

مقاله‌ی اطاعة السلطان من الايمان (ضرورت اطاعت از حکومت و پادشاه

شماره ۴۶)

جلد ۲ - ثریا

مقاله‌ی دواء سومین این مریض و جواب اطاعت از پادشاه مملکت

وظایف حکومت در قبال آن شماره ۳-۴-۵

مقاله‌ی ترقی ما و دیگران شماره ۳۷

جلد ۳ - ثریا

مقاله‌ی فواید عامه (فواید قانون) شماره ۱۸-۱۹-۲۱-۲۲-۲۳-۲۴-۲۶-۲۷-

۲۸-۲۹-۳۰-۳۱-۳۵

مقاله لسان الغیب (اصول مملکت داری مدرن و اسباب پیشرفته) شماره ۲۱-۲۲-

۲۳-۲۴-۲۵-۲۶-۲۷-۲۸

اتحاد اسلام شماره ۴۰- شماره ۲-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۱-۱۲-۱۴

شماره ۱ اخبار سیاسی بین‌المللی و اخبار داخلی (بوشهر و بندرانزلی)

شماره ۲ اخبار سیاسی و بین‌المللی و داخلی - مقاله ادبی

شماره ۳ اخبار سیاسی بین‌المللی و داخلی * مقاله مخصوصه داء سومین این

مریض (در مورد وجوب اطاعت از پادشاه مملکت)

شماره ۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی * مقاله مخصوصه دا سومین آن

مریض در مورد وظایف حکومت

شماره ۵ اخبار سیاسی داخلی و خارجی * مقاله مخصوصه داء سومین آن

مریض

شماره ۶ اخبار سیاسی داخلی و خارجی ، اعلان ، جشن مولود همایونی در

بوشهر

- شماره ۷ اخبار سیاسی داخلی و خارجی
- شماره ۸ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، کمپانی تجارت فارس، اعلان
- شماره ۹ اخبار سیاسی خارجی و داخلی، تلگرافات - اعلان، مقاله ادبی
(مقایسه عقل و جهل)
- شماره ۱۰ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، نطق حاجی میرزا علی خان
- شماره ۱۱ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات - اعلانات
- شماره ۱۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، ملاحظات سیاسی در امور بنادر
خلیج فارس (مصاحبه)
- شماره ۱۳ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات - ملاحظات سیاسی در
امور بنادر فارس، رأی علمای اعلام در خصوص شرکت اسلامی - مکتوب از نخجوان
(مطالعه‌ی روزنامه کاسبی و ناصری و ثریا و تحقیقات در خصوص ایران)
- شماره ۱۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، ملاحظات سیاسی در امور بنادر
فارس، بقیه رأی علما در خصوص شرکت اسلامی - ادامه مکتوب نخجوان از شماره
قبل
- شماره ۱۵ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگراف، سواد مراسلاتی که از طرف
سفارت پترز پوزع به مأمورین مقیم ممالک روسیه نوشته شده
- شماره ۱۶ اخبار سیاسی داخلی، تلگرافات، ملاحظات سیاسی در امور بنادر
فارس
- شماره ۱۷ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، ملاحظات سیاسی در امور بنادر
فارس
- شماره ۱۸ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، ملاحظات سیاسی در امور
بنادر
- شماره ۱۹ جشن نوروز سلطانی، اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات -
ملاحظات سیاسی در امور بنادر فارس، تاریخ انگلستان
- شماره ۲۰ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، ملاحظات سیاسی در امور

بنادر فارس

- شماره ۲۱ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، صورت مکتوب جناب آقا میرزا یحیی
- شماره ۲۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، ملاحظات سیاسی در امور بنادر فارس
- شماره ۲۳ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، تاریخ انگلستان
- شماره ۲۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، ملاحظات سیاسی در امور بنادر فارس - اعلان
- شماره ۲۵ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات - نظام نامه مدرسه بوشهر، مقاله ادبی
- شماره ۲۶ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، مقاله علمیه (در فواید علم)
- شماره ۲۷ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، آثار تاریخی ترجمه‌ی ترانسفال
- شماره ۲۸ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات - هدایای سلطانی، اعلان
- شماره ۲۹ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، شرکت اسلامی اصفهان، مکتوب آقای حجة الاسلام
- شماره ۳۰ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، مقاله تاریخی شرح افتتاح مدرسه تربیت، نقل از روزنامه اطلاع، نقل از روزنامه رسمی
- شماره ۳۱ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، سواد رقیمه وزیر علوم، سواد تعلقه وزارت خارجه، مقاله تاریخی
- شماره ۳۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، تاریخ چین، مقاله تاریخی
- شماره ۳۳ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، تاریخ چین، مقاله تاریخی
- شماره ۳۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، تاریخ چین
- شماره ۳۵ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، نقل از روزنامه اطلاع،

مقاله تاریخی

شماره ۳۶ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، اخبار خارجی فروش
اسلحه

شماره ۳۷ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، اداره مرکزی شرکت
اسلامیه، مقاله تاریخی *مقاله ترقی ما و دیگران معرفی کتاب (سیبویه)

شماره ۳۸ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، مقاله تاریخی، معرفی
کتاب (کلید ادبیات) و (سیبویه)

شماره ۳۹ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، شرح ورود موبک
همایونی به اسلامبول، فواید علم و صنعت مقاله تاریخی

شماره ۴۰ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، ورود اعلیحضرت همایونی به
اسلامبول، هدایای همایونی و...

شماره ۴۱ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، مکتوب از مدرسه مبارکه اسلام،
نظامنامه مدرسه اسلام

شماره ۴۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، نقل از روزنامه تربیت
شماره ۴۳ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، اعلان محاسبات شش ماهه
اداره مبارکه شرکت اسلامیه، مدرسه مظفریه شرافت.

شماره ۴۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، مدرسه مظفریه

شماره ۴۵ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، مکتوب انجمن ناصری

اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، مکتوب اعلان شرکت اسلامیه

سال پنجم

شماره ۱ اخبار سیاسی داخلی و خارجی

شماره ۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات،

شماره ۳ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، مدرسه معرفت

شماره ۴ وفات ملکه انگلیس، اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تاریخ ادیان

قدیمه دنیا (برهمایی و بودایی)، علم آداب در فنون شعریه
شماره ۵ تاریخ آلمان، مقاله اختراع مطابع حروفی تاریخ ادیان (ادامه از شماره
قبل)

شماره ۶ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، علم آداب در فنون شعریه (ادامه
از شماره‌های قبل)، مدرسه خیریه اسلامیة در مصر. تاریخ ادیان (از شماره‌های قبل)،
نظام‌نامه مدرسه باقریه

شماره ۷ فتوحات محمدثانی، اخبار سیاسی داخلی و خارجی، نظام‌نامه مدرسه
باقریه، تاریخ ادیان (ادامه از شماره قبل)

شماره ۸ فتوحات سلطان محمد ثانی (ادامه از شماره قبل) اخبار سیاسی
داخلی و خارجی، نظام‌نامه مدرسه باقریه

شماره ۹ فتوحات سلطان محمدثانی، ادامه از شماره‌های قبل سیاست
اروپایی‌ها، اخبار سیاسی داخلی و خارجی

شماره ۱۰ فتوحات سلطان محمدثانی (ادامه از شماره‌های قبل)، امتحان مدارس
مصریه، اعلان شرکت اسلامیة اصفهان

شماره ۱۱ فتوحات سلطان محمدثانی (ادامه از شماره‌های قبل)، سیاست‌های
اروپایی، اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات،

شماره ۱۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، اعلانات

شماره ۱۳ تاریخ پرتغال، تاریخ اقلیم ثلاثه، تزویج در آمریکا، اخبار خارجی

شماره ۱۴ تاریخ پرتغال، اخبار سیاسی داخلی و خارجی،

شماره ۱۵ مدرسه دارالفنون، مدرسه اسلامیة، اخبار سیاسی داخلی و خارجی،

شماره ۱۶ تاریخ ولادت شاهنشاه، شرح مراسم جشن، اعلان شرکت عمومی

ایران (مقاله مخصوصه)

شماره ۱۷ مدرسه باقریه، مدرسه فلاحیت، مکتوب علمی - ادبی از طهران

شماره ۱۸ مکتوب علمی - ادبی طهران (ادامه از شماره‌ی قبل)، اخبار سیاسی

و داخلی و خارجی

شماره ۱۹ اخبار خارجی، جمعیت نسوان در انگلستان، حقوق دولت و تکلیف

رعیت

- شماره ۲۰ واقعه محدثه فی مابین طلاب مدرسه، کتاب تدبیرالاطفال، اخبار سیاسی داخلی و خارجی
- شماره ۲۱ اخبار داخلی و خارجی، شرکت عمومی طهران
- شماره ۲۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، کتاب فیزیک، اشعار، ملخص مکتوب صدیق الادبا
- شماره ۲۳ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، کتاب فیزیک
- شماره ۲۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، مقاله الانسان عجب اللسان
- شماره ۲۵ سیاست عمومی (اخبار)، اخبار اروپا، اخبار سیاسی داخلی و خارجی، سواد مکتوب جناب رکن الملک نایب الحکومه اصفهان
- شماره ۲۶ سیاست دولت های اروپایی در شرق دور، تاریخ جنگ های صلیبی، تلگرافات، اخبار سیاسی داخلی و خارجی
- شماره ۲۷ مقاله در مورد مدرسه اسلام، مقاله در مورد کتاب نهج البلاغه و السودان اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات،
- شماره ۲۸ سیاست عمومی دول، جنگ های صلیبی، گزارشی از مدرسه باقریه، اخبار سیاسی خارجی
- شماره ۲۹ مسأله شرق دور، آثار عجیبه در دنیا، اخبار سیاسی خارجی
- شماره ۳۰ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، گزارش از مدرسه تربیت، گزارش کتاب فیزیک
- شماره ۳۱ مقاله ای در رابطه با حرمت کشیدن تنباکو، تنگه باب المندب، تدریس اصوات طیور، اسامی پول های هند، اخبار خارجی
- شماره ۳۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، نظام نامه مدرسه باقریه
- شماره ۳۳ شرح احوال ژاپنی ها و کره ای ها، اخبار خارجی، مسافرت جناب اشرف پرنس ارفع الدوله، گزارشی از مدرسه سادات
- شماره ۳۴ تاریخ و جغرافی منچوریا، اخبار سیاسی داخلی و خارجی،

تلگرافات،

- شماره ۳۵ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، انقطاع سیم‌های تلگراف
شماره ۳۶ (ویژه خبری در مورد ژاپن) ترجمه نطق دکتر امیرخان
شماره ۳۷ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، ویژه خبری در مورد

ژاپن

- شماره ۳۸ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، استخراج طلا و نقره در دنیا، عجایب

مخلوقات

- شماره ۳۹ شرح حال امپراتور، نقل از جریده المعلومات، اخبار سیاسی خارجی

- شماره ۴۰ ویژه خبری در مورد کره، اخبار سیاسی خارجی، گزارش در مورد

دبستان دانش، خطبه میرزا فتح‌الله خان در مجلس، امتحان نطق میرزا ابوالقاسم خان

سال ششم

- شماره ۱ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات،
شماره ۲ تاسیس مجالس دولیه، اخبار سیاسی خارجی
شماره ۳ اخبار اروپا، اخبار جنگ، تاریخ کشتی‌های عالم، نقل از روزنامه

اطلاع

- شماره ۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، اخبار جنگ، تلگرافات،

- شماره ۵ اخبار جنگ، تلگرافات، نقل از روزنامه اطلاع، اخبار سیاسی داخلی

و خارجی،

- شماره ۶ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، اخبار جنگ، تلگرافات، تاریخ ظهور

وبا و طاعون

- شماره ۷ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، جشن ولادت شاهنشاه

- شماره ۸ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، اخبار جنگ، تلگرافات، نقل از

روزنامه اطلاع

- شماره ۹ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، ملاحظات سیاسی، ترقی معارف یا

بروز تمدن

شماره ۱۰ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، وجوه تسمیه (از بحر محیط تالیف ضیا (در مورد شهر ری)

شماره ۱۱ داستان جنگهای صلیبی، تلگرافات، وجوه تسمیه (اصفهان)، گزارش از دبستان دانش

شماره ۱۲ داستان جنگهای صلیبی، تلگرافات با وجوه تسمیه نقل از بحر (تسمیه عبری، عربی، جزم، ثلث، نسخ)

شماره ۱۳ داستان جنگهای صلیبی، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط (تسمیه نحو، کسایی، نفطریه، اخفش، عروض)

شماره ۱۴ اخبار جنگ، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط (ادامه از شماره‌های قبل)

شماره ۱۵ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط

شماره ۱۶ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، گزارشی از کتاب اولاد کهف، مقاله وجود مردم داناسبان زر و طلا است.

شماره ۱۷ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، تلگراف، گزارش از کتاب اولاد کهف

شماره ۱۸ نقل از روزنامه اطلاع، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، تلگراف، گزارش از کتاب اولاد کهف - مقاله فواید عامه

شماره ۱۹ شرح مسافرت جناب اشرف پرنس ارفع الدوله وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، گزارش کتاب اولاد کهف ادامه از شماره‌های قبل - مقاله فواید عامه

شماره ۲۰ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، * مقاله لسان‌الغیب، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط

شماره ۲۱ تلگراف‌ها، مقاله لسان‌الغیب (ادامه از شماره قبل) وجوه تسمیه از بحر محیط، اخبار داخلی، مقاله فواید عامه

- شماره ۲۲ تلگراف، * مقاله لسان الغیب (ادامه از شماره‌های قبل) وجوه تسمیه نقل از بحر محیط - مقاله فواید عامه
- شماره ۲۳ تلگرافات خارجی، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، * مقاله لسان الغیب (ادامه از شماره‌های قبل) * مقاله فواید عامه
- شماره ۲۴ اخبار سیاسی داخلی، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط * مقاله لسان الغیب * (ادامه از شماره‌های قبل) * مقاله فواید عامه
- شماره ۲۵ سواد دستخط همایونی، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، تلگراف‌های خارجی * مقاله لسان الغیب (ادامه از شماره‌های قبل)
- شماره ۲۶ وجوه تسمیه نقل از بحر محیط * مقاله لسان الغیب (ادامه از شماره‌های قبل) * مقاله فواید عامه
- شماره ۲۷ وجوه تسمیه نقل از بحر محیط * مقاله لسان الغیب (ادامه از شماره‌های قبل) * مقاله فواید عامه، اخبار داخلی
- شماره ۲۸ تلگرافات، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط * ادامه مقاله لسان الغیب * ادامه مقاله فواید عامه
- شماره ۲۹ اخبار سیاسی داخلی، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط * ادامه مقاله فواید عامه
- شماره ۳۰ * ادامه مقاله فواید عامه اخبار سیاسی داخلی، تلگرافات، مناصب مناسب امثال تولیت
- شماره ۳۱ وجوه تسمیه نقل از بحر محیط * ادامه مقاله فواید عامه - مکتوب از جناب صحاف باشی
- شماره ۳۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، سواد دستخط همایونی، مقاله‌ای در مورد پیشرفت و علم ژاپن
- شماره ۳۳ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، مقاله جناب صحاف باشی
- شماره ۳۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، بزرگترین الماس در عالم، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط
- شماره ۳۵ تلگراف خارجی، فذکر فان الذکر تنفع المؤمنین، گزارشی از دبستان

دانش و مدرسه تربیت، وزارت جلیله فواید عامه

شماره ۳۶ اخبار سیاسی داخلی، شرکت عمومی ایران، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، مقاله طبی

شماره ۳۷ وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، شرکت عمومی ایران، گزارش از مدرسه اسلام

شماره ۳۸ تلگرافات، سخن اتحاد اسلام در مورد مناسبات و همکاری‌های فرهنگی در جهت اتحاد اسلام) وزارت بلدیة در مورد اوضاع وزارت خانه در آن زمان)

شماره ۳۹ وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، اخبار سیاسی داخلی

شماره ۴۰ وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، مقاله طبی اتحاد اسلام، اخبار داخلی

سال هفتم

شماره ۱ سواد دستخط اعلیحضرت، اشعار، اخبار داخلی، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط، تلگرافات، تاریخ چین

شماره ۲ اخبار داخلی، سواد دستخط اعلیحضرت، مقاله طبی، * اتحاد اسلام

شماره ۳ تمثال اعلیحضرت، مقالات علمی، اخبار سیاسی داخلی

شماره ۴ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، وجوه تسمیه نقل از بحر محیط * اتحاد اسلام

شماره ۵ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، اشعار، اتحاد اسلام، گزارش در مورد اسراف نسا آمریکا

شماره ۶ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، گزارشی در مورد تاریخ شیخ حسن کوچک * اتحاد اسلام

شماره ۷ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، اخبار علمی، گزارش در مورد قوه عقلیه و حیوانات * اتحاد اسلام، تفسیر روح‌البیان

- شماره ۸ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تلگرافات، * اتحاد اسلام، - اخبار علمی - گزارشی از مدرسه سلطانی و کمالیه
- شماره ۹ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، تاریخ مختصر امپراطور روس، تلگرافهای خارجی، اخبار علمی * اتحاد اسلام
- شماره ۱۰ اخبار داخلی، گزارشی از مدرسه خیریه، نامه‌ای به وزارت معارف
- شماره ۱۱ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، * اتحاد اسلام، گزارش در مورد مطبوعات
- شماره ۱۲ اخبار سیاسی داخلی و خارجی، * اتحاد اسلام، گزارشی از مدرسه دارالفنون، گزارشی از مدرسه مدبریّه،
- شماره ۱۳ گزارش از مدرسه سادات، اخبار سیاسی داخلی و خارجی، اخبار علمی، گزارش در مورد تلگراف
- شماره ۱۴ گزارشی در مورد مدرسه فلاح، اخبار سیاسی داخلی و خارجی * اتحاد اسلام. ■

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شروېشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی